

Doarpsfisy^{Oentsjerk}

Tryntsjes Dream

2008 2020

Gemeentelijk kader | Historie van Oentsjerk | Landschappelijke ligging
Identiteit | Bevolking | Ruimtelijke-functionele thema's | Sociale thema's

Voorwoord

Wij willen als Dagelijks Bestuur (hierna: DB) van Dorpsbelangen Oentsjerk de bevolking van Oentsjerk meer betrekken bij ons werk. Daarom hebben wij de bevolking uitgenodigd de behoeften en wensen voor de ontwikkeling van het dorp aan te geven.

Voor de uitwerking hiervan hebben wij een werkgroep geïnstalleerd en de werkgroep gevraagd de wensen van de bevolking te inventariseren en dit naar de toekomst te vertalen. In dit boekwerk vindt u de stem van het dorp terug, een “doarpsfisy voor Oentsjerk”.

Dit is de eerste keer dat een doarpsfisy is gemaakt voor en door ons dorp.

Wij zijn erg blij dat deze visie nu gereed is. Waar mogelijk zullen we onze agenda en acties er door laten bepalen. Ook zal de visie dienen om bij het gemeentebestuur en de politieke partijen duidelijk te maken waar ons dorp voor kiest.

Wij danken de werkgroepleden voor hun grote inzet en zijn erg blij met de visie die er nu ligt. Voor ons als DB begint nu de uitdaging. Een uitdaging waarbij wij rekenen op de inzet van velen uit het dorp.

Een speciaal woord van dank gaat naar de sponsors, die het mede mogelijk hebben gemaakt dat de doarpsvisy een mooie, presentabele uitgave is geworden.

Wij wensen u veel leesplezier en wij hopen dat wij samen met u uitvoering aan de actieplannen uit de dorpsvisie kunnen geven.

Het bestuur van Dorpsbelangen Oentsjerk

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Relatie met andere werkgroepen	5
1.3 Totstandkoming	5
1.4 Leeswijzer	6
2. Plangebied	7
3. Gemeentelijk kader	8
4. Ontstaan en huidige situatie	9
4.1 Historie van Oentsjerk	9
4.2 Landschappelijke ligging	10
4.3 Identiteit en Oentsjerk binnen de Trynwâlden	10
4.4 Bevolking	12
5. Thema's	13
5.1 Ruimtelijk-functionele thema's	14
5.1.1 <i>Wonen en woonomgeving</i>	14
5.1.2 <i>Bedrijvigheid en economie</i>	16
5.1.3 <i>Voorzieningen</i>	19
5.1.4 <i>Natuur, milieu, recreatie en toerisme</i>	21
5.1.5 <i>Verkeer en vervoer</i>	22
5.2 Sociale thema's	26
5.2.1 <i>Zorg, welzijn en doelgroepen</i>	26
5.2.2 <i>Verenigingen en vrijwilligers</i>	28
6. Conclusies en aanbevelingen	32

I. Inleiding

I.1 Aanleiding

Op verzoek van het Dagelijks Bestuur (DB) van de Vereniging voor Dorpsbelangen Oentsjerk is deze Doarpsfisy opgesteld. Het is een visie waarin het dorp een eigen kijk op de ontwikkelingen op het dorp weergeeft. Maar ook een visie waarmee op initiatieven of plannen vanuit de gemeente (of andere overheden) gereageerd kan worden, zoals de nieuwe structuurvisie van de gemeente. Daarnaast is de inzet van het DB om met een Doarpsfisy een beter beeld te krijgen van wat er bij de bewoners en bedrijven in Oentsjerk leeft.

De actieplannen in deze Doarpsfisy geven het DB handvatten om een werkplan te maken. Hiermee worden de realiseerbare onderdelen uitgevoerd. Werkgroepjes kunnen acties op uitvoerbaarheid onderzoeken en vervolgens uitwerken en realiseren. De gemeente Tytsjerksteradiel heeft aangegeven de actieplannen te willen meenemen in het proces van de structuurvisie.

Daarom heeft het DB van Dorpsbelangen Oentsjerk een onafhankelijke werkgroep (bestaande uit vijf inwoners van het dorp) gevraagd de Doarpsfisy Oentsjerk (DFO) vorm te geven. De werkgroep Doarpsfisy Oentsjerk (hierna: de werkgroep) heeft de volgende opdracht van het DB van Dorpsbelangen Oentsjerk meegekregen:

“Ontwikkel in samenspraak met de bevolking en ondernemers van Oentsjerk een middellange termijn visie (tot 2020) over hoe het dorp Oentsjerk en haar omgeving eruit zou moeten zien. Hierbij dient niet alleen gedacht te worden aan “harde” zaken, denk aan woningen, verkeer, bedrijven en voorzieningen. Maar zeker ook aan aspecten als (sociale) veiligheid, sociale zaken, omgang met elkaar, etc.” Bij de visie zal tevens worden nagegaan hoe Oentsjerk in de Trynwâlden staat ”

I.2 Relatie met andere werkgroepen

De visie voor de doorgaande weg door Oentsjerk is ontwikkeld door een aparte werkgroep, de Werkgroep Traverse Trynwâlden. De visie voor de traverse wordt wel in de DFO meegenomen, maar wordt beschouwd als een gegeven. Andere relevante werkgroepen in het dorpsgebied van Oentsjerk zijn niet bekend.

I.3 Totstandkoming

De DFO is in feite het verwoorden van wat de Oentsjerkers voor ogen hebben met de toekomst van hun dorp. “Het dorp” moet dus kunnen spreken en gehoord worden. Hiervoor zijn de volgende stappen doorlopen:

1. 1 februari 2008: de ideeën, wensen en knelpunten van het dorp verzamelen. Dit gebeurde tijdens een vergadering van Dorpsbelangen Oentsjerk, waarvoor het hele dorp huis aan

huis was uitgenodigd. Tijdens deze avond is de methode van memotatie gebruikt. Alle aanwezigen konden per thema aangeven wat volgens hen belangrijke onderwerpen voor de toekomst van Oentsjerk zijn. Er waren circa 80 aanwezigen;

2. de onderwerpen rubriceren: de werkgroep heeft alle ideeën verwerkt en per thema een aantal speerpunten benoemd;
3. keukentafelgesprekken in Stania State op 13 en 19 maart 2008: met het dorp de speerpunten per thema concretiseren. Het dorp is via mondelinge mededeling op 1 februari uitgenodigd, maar ook via een oproep in De Koeketromp en een huis aan huis uitnodiging. In kleine groepjes is per thema gediscussieerd over de oplossingen voor de toekomstplannen. Op de eerste avond was de opkomst zeer gering (7 personen). Op de tweede avond van de keukentafelgesprekken waren er daarentegen circa 45 mensen. Er zijn daarnaast aparte gesprekken gevoerd met ouderen (Ouderenraad, via Skewiel);

4. maart-april 2008: prijsvraag voor de basisschoolleerlingen in Oentsjerk. De leerlingen mochten op creatieve wijze aangeven hoe ons dorp er volgens hen uit zou moeten zien als zij bijna volwassen zouden zijn. Dit leverde prachtige verbeeldingen van ideeën op, die in dit boekje zijn gebruikt ter illustratie. Bovendien maakte deze prijsvraag de Doarpsfisy tot gespreksonderwerp in de gezinnen;

5. uitwerken van de Doarpsfisy door de werkgroep op basis van de keukentafelgesprekken uit de vorige stap;

6. voor de zomervakantie 2008 ter inzage leggen van de concepttekst aan Oentsjerk;

7. eind juni 2008 is de voorlopige concepttekst van de Doarpsfisy opgestuurd naar gemeente Tytsjerksteradiel. Op deze manier is de gemeente vóór het verschijnen van haar structuurvisie op hoogte gebracht van de mening van Oentsjerk over de toekomst;

8. verwerken van de ingekomen reacties (3 stuks);

9. oktober 2008: Doarpsfisy Oentsjerk gereed (presentatie aan én vaststelling door het dorp op 10 oktober 2008).

1.4 Leeswijzer

Na deze inleiding beginnen we in hoofdstuk 2 met een beschrijving van het plangebied: het gebied waarop deze Doarpsfisy betrekking heeft, wordt daarin afgebakend. Het overheidsbeleid waar deze Doarpsfisy onder valt, komt in hoofdstuk 3 aan de orde. Hierin wordt het beleid, dat op hoofdlijnen de richtingen aangeeft, weergegeven. Hoofdstuk 4 beschrijft Oentsjerk vanuit zijn ontstaan, de relaties met zijn omgeving en zijn bewoners. Per thema worden in hoofdstuk 5 weergegeven: de huidige situatie;

- de belangrijkste zaken uit het dorp (problemen, wensen, vragen, mogelijkheden die men graag gerealiseerd wil zien);
- een toekomstbeeld (een blik op de toekomst na realisering van de maatregelen);
- de meest belangrijke acties om naar het gewenste toekomstbeeld toe te werken.

Hoofdstuk 6 sluit af met conclusies en aanbevelingen.

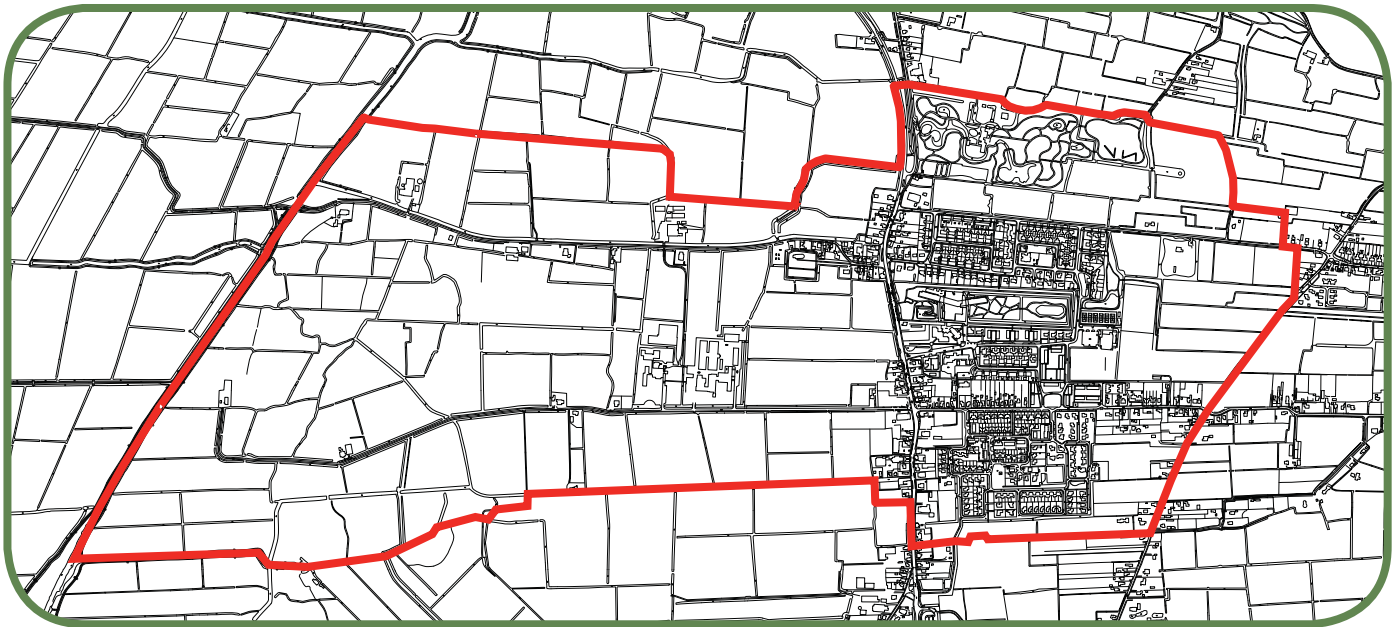

2. Plangebied

Bij de voorbereidingen voor de Doarpsfisy heeft de werkgroep eerst een plangebied afgebakend. Daarbij heeft de werkgroep niet alleen de feitelijke dorpsbebouwing meegenomen, maar ook het buitengebied dat tot het dorpsgebied van Oentsjerk gerekend kan worden. Zo ontstaat een gebied dat de volgende begrenzingen kent:

- Wynserdyk (noordzijde);
- De Murk en Sanjesreed (west- en zuidwestzijde);
- t/m ruilverkavelingsbosjes aan de zuidzijde van de nieuwbouw;
- t/m Stania State aan de noordzijde).

Kaartje 1: Begrenzingen dorpsgebied Oentsjerk

3. Gemeentelijk kader

Het kader voor een dorpsvisie bestaat uit al eerder vastgesteld kader van het beleid van Rijk, provincie en gemeente. Daarmee wordt als het ware het "speelveld" gegeven voor wat op dorpsniveau aan plannen wordt gemaakt. Vanuit het rijksbeleid zijn geen specifieke aanwijzingen met betrekking tot dit speelveld. Wat het provinciale beleid betreft gaat het met name om het beleid uit het Streekplan Fryslân (2006). Daarnaast is meer specifiek voor de Trynwâlden van belang dat de provincie wegbeheerder is van de doorgaande weg.

Samen met de werkgroep Traverse, waarin ook Dorpsbelang deelneemt, zijn de knelpunten geïnventariseerd en aanbevelingen gedaan, die in de periode vóór en na de aanleg van de Centrale As zullen worden uitgevoerd. Wat het eerste betreft gaat het om tussentijdse aanpassingen aan de weg (vanaf 2009), die later uitgebouwd kunnen worden tot verdergaande aanpassingen. Essentieel is om door middel van herinrichtingmaatregelen de route minder aantrekkelijk te maken voor doorgaand verkeer.

Wat het gemeentelijk beleid betreft, is er van de ene kant sprake van beleidsstukken die de gemeenteraad vaststelt, anderzijds van het collegeprogramma, in dit geval het programma "Mei Fleur en Faasje".

Wat de beleidsstukken van de gemeenteraad betreft, is er (formeel) nog sprake van het structuurplan "It doarp, de kime foarby" uit 1997. Daarnaast is er het "Woonplan Tytsjerksteradiel (2001)" dat het beleid aangaande de volkshuisvesting aangeeft en de "Ontwikkelingsvisie Trynwâlden 1998-2010", dat het beleid aangaande wonen, welzijn en zorg verwoordt. Uitvoering van deze plannen heeft de afgelopen jaren onder meer geresulteerd in nieuwe woningbouw ten zuiden van de Douwelaan en de nieuwbouw van en nabij Heemstra State. Inmiddels is de gemeente bezig met de voorbereidingen voor een nieuw structuurplan "Finster op de Romte". Net als het vorige structuurplan is dit een visie op hoofdlijnen, waarin op voorhand geen tegenstrijdigheden met deze Dorpsfisy worden geconstateerd.

Belangrijkste hoofdlijnen vanuit het overheidskader voor Oentsjerk c.q. de Trynwâlden zijn:

- ontwikkeling landgoedwonen;
- ontwikkeling bedrijventerrein Oentsjerk;
- ontwikkeling economisch-recreatieve functies in het grensgebied met Leeuwarden;
- bevaarbaar maken Oentsjerkster Feart;
- traverse Trynwâlden;
- meer onderscheid tussen wegen met een verkeers- en een verblijfsfunctie;
- inspanssen behoud karakter woudenlandschap.

Aangaande het aspect economie en bedrijvigheid is in 2006 de "Notitie Verkenning ontwikkelingsmogelijkheden tussengebied Gytsjerk/Oentsjerk" opgesteld. Daarbij is de mogelijkheid van een kleinschalig bedrijventerrein aan de Sanjesreed onderzocht.

Wat betreft het sociale aspect kan eerst gewezen worden op de WMO, de "Wet Maatschappelijke Ondersteuning". Deze legt de verantwoordelijkheid voor de bereikbaarheid van zorg en welzijn voor ouderen en mensen met een beperking bij de gemeente. Uitwerking vindt plaats in overleg met de betrokken zorginstellingen en welzijnsorganisaties. Het beleid wil ook de gemeenschapszin van inwoners stimuleren en de betrokkenheid en inzet voor de eigen leefomgeving.

De mate waarin dat laatste in de Trynwâlden plaatsvindt, is uitgewerkt in een onderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen: "Lokale sociale netwerken in de Trynwâlden (2005-2007)" een zogenaamd Europees Interregproject. Voor Nederland neemt 't Skewiel daaraan deel.

Spelregels gemeente en dorp

De spelregels voor het verkeer tussen verenigingen voor dorpsbelangen en het gemeenbestuur zijn vastgelegd in de Wurkwizer (2006). Het betreft hier een overeenkomst voor de rol van de dorpen bij de totstandkoming van het beleid, de inspraak en de onderlinge communicatie tussen gemeente en dorpen. Voor dorpsvisies is onder andere van belang dat deze door een algemene vergadering vanuit het dorp vastgesteld moeten worden.

4. Ontstaan en huidige situatie

4.1 Historie van Oentsjerk

Oentsjerk ligt op een smalle zandrug, midden in de streek Trynwâlden. Trynwâlden is een benaming die afgeleid is van de benaming “trye-wâlden”, waarmee destijds de dorpen Aldtsjerk, Oentsjerk en Gytsjerk werden bedoeld. Maar volgens een bekende legende hebben de dorpsnamen in deze omgeving hun namen te danken aan een ander feit.

Volgens deze legende woonde er vroeger in deze streek een rijke weduwe, Tryntsje met haar zeven zonen. Zij bezat vele landerijen, die later door haar zonen werden geërfd. Deze jongens verspreiden zich over de hele streek en bouwden in de buurt waar zij zich vestigden huizen, boerderijen en natuurlijk een kerk. De buurtschappen waarin zij zich vestigden, werden later vernoemd naar deze stichters. Zo zou de zoon Oene het dorp Oentsjerk (Ontzerka, Oentzerck) gesticht hebben en zou de streek Trynwâlden naar de moeder (Trytsjemuoi) zijn genoemd...! Het mooie kunstwerk, tegenover het dorpscafé, dat in 1986 gemaakt is door Annet Haring, herinnert ons aan deze legende.

De eerste bebouwing in ons dorp is ontstaan aan het einde van de Oenkerkervaart, bij de oude kerk en rond het dorpscafé aan de Rengersweg. Hier bevond zich het oorspronkelijke centrum. Ook de buurt bij de voormalige Gereformeerde kerk, nu Ontmoetingskerk, had enigszins een centrumfunctie. De latere bebouwing vond later hoofdzakelijk plaats aan de doorgaande wegen. Oentsjerk werd hierdoor een lintdorp en kreeg hierdoor geen echt centrum.

Het landelijk gelegen Oentsjerk wordt in enkele historische boeken geroemd om zijn schoonheid, boomrijke wegen en diverse bossen. Het dorp kent ook nu nog een grote variatie aan landschappen en haar schoonheid is nog steeds aanwezig.

Rondom het zorgcentrum Heemstra State ligt een mooi wandelpark met mooie singels en vijvers. Iets noordelijker vinden we het prachtige landgoed Stania State met zijn fraaie Roodbaard tuin. Het hoofdgebouw is in gebruik als zakenpand, maar het vrij toegankelijke park, het theehuis

en de brasserie worden door veel mensen bezocht. In de bosrijke omgeving ten noordoosten van Stania State zijn enige nieuwe bossen aangeplant en hier bevinden zich ook diverse ruit- en wandelpaden. In de nabijheid van het sportveldencomplex bevindt zich een mooie vijver met diverse wandelpaden. Aan de oostkant van Oentsjerk ligt het Kaetsjemuoibosk. Bij dit bosje, dat nog op de oude hoogte ligt, zijn de hoogteverschillen met de afgegraven landerijen in deze buurt goed te zien. Ten westen van de drukke Rengersweg ligt een open weidelandschap met daarin nog

enkele in bedrijf zijnde boerderijen. In dit wisselende landschap met enkele hoger gelegen zandgronden, vinden we ook nog moerassige veengebieden. De Oentsjerkster Feart, die vroeger een belangrijke rol speelde vanwege de scheepvaart, is vanwege een aantal dammen niet meer bevaarbaar. Wel is deze vaart met zijn struikgewas fraai gelegen langs de Wynserdyk in het open landschap ten westen van het dorp. De oude monumentale kerk uit het begin van de 13e eeuw staat aan de rand van het dorp en is door zijn ligging een blikvanger in het open landschap.

Oentsjerk stond vroeger bekend als een voornaam dorp en dit was waarschijnlijk te danken aan de adellijke bewoners die hier destijds woonden.

Het oude Heemstra State was tot 1930 de woning van de heer Theo van Welderen- baron Rengers, die zich enorm heeft ingezet voor de ontwikkeling van de Trynwâlden tot ver daarbuiten. Na zijn vertrek is deze state in 1931 verbouwd tot 'Rusthuis voor Ouden van Dagen'. Dit gebouw is in 1972 afgebroken en vervangen door een Nieuw Heemstra State, dat in 2002 alweer is vervangen door de huidige Van Welderen State.

De vroegere tuinmanswoning en het park herinneren ons nog aan de oude Heemstra State. Vóór in dit park bevindt zich nog een uniek paardengraf uit de adellijke tijd. Verderop aan de Rengersweg staat het markante gebouw Unia State, dat heel vroeger ook adellijke bewoners heeft gekend. Vanaf 1860 tot 1992 werd dit gebouw bewoond door meerdere generaties artsen. Iets noordelijker ligt Stania State, dat tot in 1932 bewoond werd door de adellijke familie van Welderen Rengers. Het gebouw is daarna jarenlang gebruikt als uithof van het Fries Museum. In een deel van het vroegere koetshuis en de voormalige jeugherberg bevindt zich nu een theehuis en brasserie. Stania State is een van de best bewaarde states in Friesland. Het prachtige landgoed blijft een aantrekkelijk gebied voor de duizenden wandelaars en dagjesmensen die jaarlijks dit oord bezoeken. Gelukkig heeft Oentsjerk de adellijke uitstraling van vroeger nog enigszins weten te behouden. De adellijke achtergrond blijft ook nog voortleven in een aantal straatnamen en in de naam van enkele gebouwen. De straten in eerste nieuwbouwwijken dragen de namen van de vroegere adellijke geslachten, maar ook de Rengersweg, Hofwegen, Reinsteijn en het Rengershiem herinneren ons aan die periode.

De straatnamen in de woonwijken ten zuiden van de Douwelaan herinneren ons aan het agrarische verleden van Oentsjerk. Zij dragen de namen van diverse weidegronden in ons dorp. Oentsjerk was evenals de andere Trynwâldster dorpen een plattelandsdorp met een flink aantal boerderijen. Enkele boerderijen aan de Rengersweg herinneren ons nog aan deze vergane glorie. De enige nog in bedrijf zijnde boerderijen vinden we aan de Sanjesreed en Wynserdyk. Deze agrarische bedrijven worden hoofdzakelijk gebruikt voor de veehouderij en een enkele is in gebruik als zorg- of hobbyboerderij. Het karakter van het dorp is in de loop van de jaren zestig sterk veranderd, want vanaf die tijd is men begonnen met de bouw van nieuwe woonwijken. Deze nieuwbouw zette zich daarna voort en mede door de komst van vele nieuwe bewoners werd Oentsjerk vrij spoedig een echt forensendorp. Door de groei van het aantal inwoners is de leefbaarheid groter geworden en hierdoor kunnen de vele faciliteiten in stand worden gehouden.

4.2 Landschappelijke ligging

Oentsjerk is landschappelijk gelegen binnen het kenmerkende coulissenlandschap van de Trynwâlden. Dat ligt als een 'zandeiland' in een omgeving die westelijk en noordelijk overgaat in een kleilandschap van Noord-Friesland en oostelijk in een veenweidelandschap.

De kenmerken van het coulissenlandschap van de Trynwâlden zijn samengevat:

- kleinschalige landschapsstructuur, met bossen en houtsingels;
- aanwezigheid van landgoederen (De Klinze, Stania State, Heemstra State, Vijversburg);
- dorpsbebouwing van oorsprong in de vorm van wegbebouwing met lichte concentraties rond oorspronkelijke kruisingen van wegen die later planmatig is uitgebreid;
- gronden in hoofdzaak in gebruik ten behoeve van de veehouderij.

4.3 Identiteit en Oentsjerk binnen de Trynwâlden

Als je mensen vraagt naar wat Oentsjerk in het bijzonder zijn eigen gezicht geeft, dan valt op dat het dorp zich niet eenduidig laat typeren.

Voor veel inwoners, en ook voor mensen van verder weg, zijn de states in Oentsjerk, met name Stania State en Heemstra State, een belangrijk herkenningspunt. Terwijl het landgoed bij Stania State ook veel gebruikt wordt door mensen van elders (waaronder inwoners uit Leeuwarden), wordt het landgoed bij Heemstra State meer voor een eigen dorpsommetje gebruikt.

Vanouds is ook de PTC+, in de volksmond nog vaak "praktijkschool" genoemd, belangrijk voor de identiteit van Oentsjerk. Mensen die je elders tegenkomt, zeggen dan: ja daar heb ik indertijd nog cursus gedaan of ze kennen wel iemand die dat ooit heeft gedaan. Wie Oentsjerk zegt, denkt verder aan Heemstra State en het Skewiel, al jaren toonaangevend in de zorgvoorzieningen, niet alleen voor Oentsjerk, maar voor heel de Trynwâlden.

En als we het hebben over voorzieningen voor de Trynwâlden, dan voegen we daar het Medisch Centrum aan toe, nog een betrekkelijk 'jonge' voorziening (sinds 1992), maar behalve voor Oentsjerk zeer belangrijk voor de hele Trynwâlden.

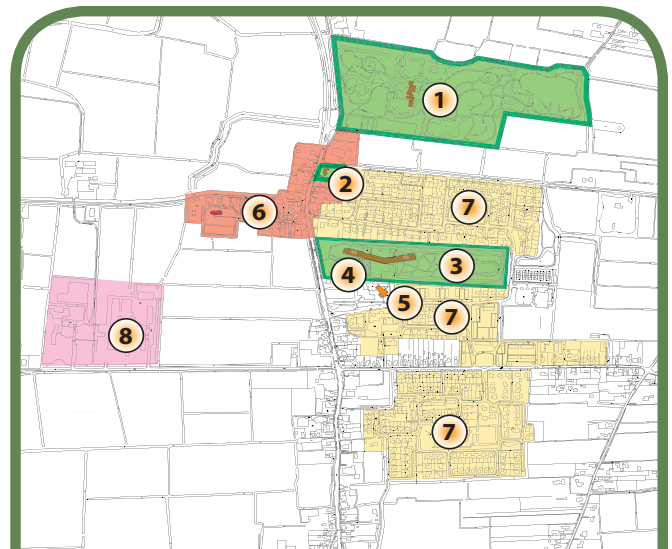
Het beeld van gemeenschappelijke voorzieningen voor de trynwâlden bestaat niet alleen uit de zorg- en medische voorzieningen, hoewel deze wel het meest bepalend zijn voor het beeld van ons dorp. Het geldt eveneens voor veel andere voorzieningen, zoals de sportvoorzieningen, diverse winkelvoorzieningen, de bibliotheek en het zwembad.

Terug naar de identiteit van Oentsjerk zelf.

In ruimtelijke zin is de identiteit van het dorp minder sterk: het oudste centrum ligt rond de kerk aan de Wynserdyk en de bebouwing aan de Rengersweg, maar deze bebouwing is per saldo toch aanmerkelijk in de minderheid gekomen door de naoorlogse woningbouw.

Die woningbouw met zijn bewoners hebben de identiteit, het karakter van het dorp sterk veranderd: in het dorp zijn in de loop van de jaren veel bewoners van elders gaan wonen, die meestal ook hun werk niet in Oentsjerk hebben. Zo wordt ook Oentsjerk in belangrijke mate door forensen getypeerd, met een sterke oriëntatie op Leeuwarden. Ook in sociaal-economisch opzicht is daarmee het dorp veranderd.

Dat wil overigens niet zeggen dat de nieuwe inwoners zich niet gaan hechten aan hun woondorp. Maar hun band is losser, omdat ze veelal ook voor veel van hun sociale contacten (familie, vrienden, collega's) op andere plaatsen zijn georiënteerd.

Kaartje 2: Identiteit Oentsjerk

Legenda:

- 1 Stania State
- 2 Unia State
- 3 Heemstra State
- 4 zorgcentrum Heemstra State / Skewiel
- 5 Medisch Centrum Trynwâlden
- 6 oude dorpskern met karakteristieke kerk
- 7 - naoorlogse woongebieden
- woondorp forensen
- 8 PTC+

4.4 Bevolking

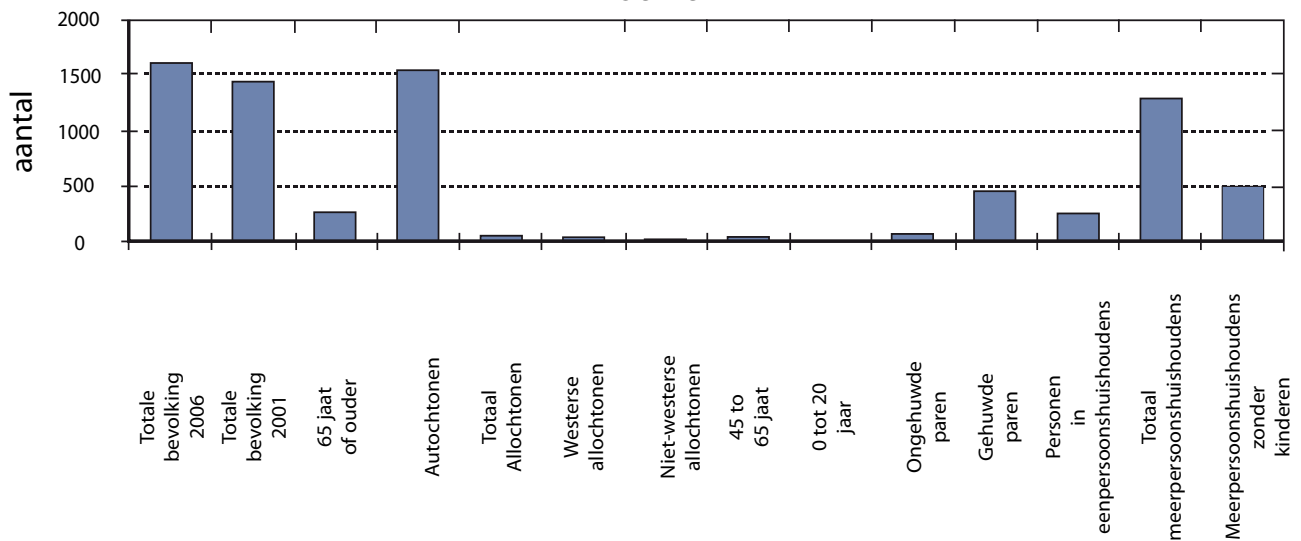
Het inwonertal van Oentsjerk heeft de laatste 15 jaar het volgende beeld te zien gegeven

Jaar (per 1 jan.)	Aantal inwoners
1993	1565
2000	1586
2006	1741
2008	1779

Er is dus sprake van een behoorlijke bevolkingsgroei geweest. De nieuwbouw ten zuiden van de Douwelaan is hiervoor mede een verklaring.

Kenmerken van de bevolkingssamenstelling volgens het CBS zijn in onderstaande grafiek weergegeven: Bevolkingsprognoses, recent nog die van de provincie Fryslân in de notitie over de regionale woningbouwafspraken (september 2008) wijzen in de richting van een afnemende bevolkingsgroei, en in delen van de provincie zelfs een krimp. Voor de gemeenten in de regio van Leeuwarden, waaronder Tytsjerksteradiel, zal voorlopig nog geen sprake van krimp zijn, maar zal de bevolking wel minder groeien dan in het verleden. Daarnaast wordt een zekere aanhoudende woningbehoefte verwacht door de vergrijzing en een toename van het aantal kleine gezinnen.

Bevolkingskernen 2006
Oenkerk

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Voorburg/Heerlen 9-9-2008

5 Thema's

De thema's die in dit hoofdstuk worden behandeld, staan centraal in de Doarpsfisy. De werkgroep heeft er voor gekozen om alle thema's die te maken hebben met de leefbaarheid van een dorp te behandelen. Het gaat dus zowel om het wonen en werken in Oentsjerk, als om het verkeer, de recreatie en de voorzieningen. Daarnaast komen ook sociale aspecten aan de orde.

Achtereenvolgens worden behandeld:

- thema's die als ruimtelijk-functioneel zijn te benoemen. Functies als het wonen, het werken en het verkeer die ook ruimtelijk hun betekenis hebben: wáár wonen en werken mensen en op wélke wijze gebeurt dat;
- thema's die van belang zijn voor van de leefbaarheid van een dorp en sterke sociale kenmerken hebben: is er sprake van een actief verenigingsleven, hoe is de gemeenschapszin en op welke wijze functioneert het vrijwilligerswerk.

Deze thema's zijn ook op de algemene avond met de dorpsbewoners besproken en uitgewerkt in de themabijeenkomsten.

De onderscheiden thema's zijn:

- wonen en de woonomgeving (hoofdstuk 5.1.1)
- bedrijvigheid en economie (hoofdstuk 5.1.2)
- voorzieningen (hoofdstuk 5.1.3)
- natuur en milieu,
recreatie en toerisme (hoofdstuk 5.1.4)
- verkeer en vervoer (hoofdstuk 5.1.5)
- zorg, welzijn en doelgroepen (hoofdstuk 5.2.1)
- verenigingsleven en vrijwilligers (hoofdstuk 5.2.2)

Per thema wordt eerst een schets gegeven van de huidige situatie, daarna volgt een toekomstbeeld en ten slotte actiepunten voor de toekomst. De beschreven thema's kennen in een aantal gevallen een overlap. Zo hebben sportvelden een betekenis als voorziening en zijn ze tegelijk van belang voor het verenigingsleven. In de onderstaande tekst komen zulke onderwerpen onder meerdere thema's aan de orde.

5.1 Ruimtelijk-functionele thema's

5.1.1 Wonen en woonomgeving

Huidige situatie van het wonen

Oentsjerk is een aantrekkelijk woondorp, omgeven door een evenzo aantrekkelijk en wisselend landschap met zowel open gebieden als bossen.

De huidige situatie van het wonen in het dorp is als volgt weer te geven. Naar ontstaanswijze is er sprake van:

- oorspronkelijke woonbebouwing rond de Rengersweg, in de oude dorpskern rond de kerk aan de Wynserdyk, en verder aan de Kaetsjemuoivei.
In deze delen van het dorp komt de bebouwing overwegend in een patroon van vrijstaande panden voor. Veelal zijn het vrijstaande woningen, plaatselijk afgewisseld met woonboerderijen. Deze bebouwing is veelal in één bouwlaag gebouwd en staat meestal op ruime percelen;
- naast de oorspronkelijke bebouwing wordt Oentsjerk vooral gekenmerkt door planmatige uitleggebieden, die in de naoorlogse decennia zijn gerealiseerd. Deze hebben ieder een eigen karakter al naar gelang de periode van ontstaan.

Als we kijken naar hoofdvorm van de woonbebouwing, dan valt op:

- overwegend laagbouw in de uitbreidingsbuurten, gelegen aan de oostkant van de Rengersweg. Deze woongebieden zijn in de naoorlogse jaren gebouwd, in een periode waarin Oentsjerk de kenmerken van een forensendorp kreeg. We treffen aan: nieuwbouw in gevarieerde vorm waar vrijstaande en halfvrijstaande woningen overheersen, plaatselijk komt ook rijenbouw voor;

- Incidenteel is hoogbouw aanwezig en wel in de vorm van bebouwing van vier tot acht bouwlagen (Van Welderenstate).

Onderscheiden naar eigendomsvorm:

- in bescheiden mate zijn in Oentsjerk huurwoningen aanwezig (met aan de Dokter Kijlstraweg rijtjesbouw van grondgebonden woningen en rond de Dobbe gestapelde woningen);
- voor het overige overheersen woningen in de koopsector, overwegend in het midden en het duurdere segment.

Als we kijken in hoeverre woningen voor specifieke doelgroepen zijn gebouwd, dan zien we het volgende:

- aan De Dobbe worden de gestapelde woningen overwegend door jongeren gebruikt;
- een aanzienlijk bestand aan seniorenwoningen, mede vanwege de aanwezigheid van Heemstra State. Van oorsprong ging het hier om niet-zelfstandige wooneenheden in het oude Heemstra State, maar deze zijn enkele jaren geleden vervangen door zelfstandige koop/huurwoningen in Van Welderenstate. Verder komen aan de Van Haersmasingel en rond de Hofwegen complexen ouderenwoningen voor, die als aanleunwoning zijn te typeren;
- intern wonen voor studenten op het complex PTC+.

Als kwalitatieve kenmerken van het wonen in Oentsjerk vallen op:

- er is weinig tot geen leegstand;
- er is evenmin sprake verpaupering/ of 'rotte kiezen' binnen de woningbouw;
- bouwtechnisch en woontechnisch zijn de woningen over het algemeen van goede kwaliteit. Het hoge aandeel vrije-sector woningen en het duurdere segment waarin gebouwd is, draagt bij aan het ontbreken van bouw- of woontechnisch grote gebreken.

Samenvatting prioriteiten tijdens thema-avonden

Prioriteiten ten aanzien van de thema's wonen/woonomgeving zijn blijkens de thema-avonden:

- betaalbare woningen voor jongeren;
- starterswoningen op verschillende locaties mogelijk maken;
- voldoende, veilige en gevarieerde speelruimte en speelvoorzieningen voor kinderen van 4 - 12 jaar.

De toekomst in 2020: Oentsjerk woondorp, Oenkerk = "Groenkerk"

Voor de toekomst van het wonen ligt de overheersende wens om de functie van het dorp als woondorp in een groene omgeving te handhaven. Uit de discussies met de bewoners wordt dat geïllustreerd door Oenkerk ook voor de komende jaren als "Groenkerk" te typeren. Op onderdelen komen als toekomstwensen naar voren:

- **algemeen:**
bouw van nieuwe woningen blijft gewenst vanwege de woonfunctie van het dorp en vanwege de toename van kleine gezinnen, maar in minder sterke mate dan voorheen;
- **waar: voorkeurslocaties voor nieuwe woningbouw:**
 - bouw van woningen op inbreidingslocaties, locaties dus binnen de bestaande bebouwingpatroon óf op geschikte open plekken;
 - bouw van woningen op vernieuwingslocaties,
 1. *ter plaatse van de verouderde woningen rond de Hofwegen;*
 2. *mogelijkheden voor wonen in vrijkomende gebouwen van PTC+ wordt als een mogelijkheid voor bijvoorbeeld jongeren aangedragen;*

- bouw van woningen op de uitbreidingslocatie Kaetsjemuiwei als afronding van het dorp aan de zuidzijde van het dorp. Deze woningbouw wordt als een gegeven beschouwd, maar wordt voor het overige niet als een niet-gewenste locatie betiteld.
- **voor wie:**
 - voor jongeren en starters. Over het algemeen wordt er een tekort aan betaalbare starterswoningen gesignaleerd. Wel wordt betwijfeld of groepen jongeren vanwege hun studie en/of werk niet toch zullen vertrekken. De locaties "Hofwegen" of in de nieuwbouw op de locatie Kaetsjemuiwei worden als goede mogelijkheden voor starterswoningen gezien;
 - voor gezinnen en ouderen die zodoende hun vrijkomende woning voor anderen achterlaten.
- **op welke wijze:**
 - overheersend moet nieuwbouw in de vorm van laagbouw plaatsvinden;
 - gestapelde woningbouw zoals in Reinstein is een gegeven;
 - hoogbouw (> drie bouwlagen) op het sportveld wordt verschillend beoordeeld. Een aantal inwoners merkt op hier bezwaren tegen te hebben (ruimtelijk niet passend bij het dorp), door anderen wordt het als een gewenste ontwikkeling gezien omdat dan weer elders (goedkopere) woningen vrij komen en groene ruimte gespaard blijft.

Actiepunten:

Wat	Wanneer	Wie
Onderzoeken woningbehoefte (doelgroepen specifieke woonsituaties woonvoorkeuren)	2009	Dorpsbelangen Oentsjerk, woningcorporatie Woon Friesland, gemeente Tytsjerksteradiel, Skewiel
Overleggen over benutten locaties	2009-2015	Dorpsbelangen Oentsjerk woningcorporatie Woon Friesland gemeente Tytsjerksteradiel Skewiel

5.1.2 Bedrijvigheid en economie

Huidige situatie van het werken.

In Oentsjerk is een flink aantal kleinschalige bedrijven gevestigd. Dit zijn veelal zelfstandige ondernemers of familiebedrijven. Wat betreft de primaire sector is met name in het buitengebied nog sprake van een aantal agrarische bedrijven. Daarbij heeft PTC+ een specifieke functie voor de agrarische sector en is het tevens een belangrijke speler op het gebied van werkgelegenheid.

Ten aanzien van de secundaire sector (industrie en nijverheid) zijn er enkele bouw- en installatiebedrijven in het dorp aanwezig. De tertiaire sector biedt Oentsjerk een belangrijke bron van werkgelegenheid op het gebied van ouderenzorg vanuit het Skewiel. Ook Buro Vijn in Stania State heeft een vrij aanzienlijke werkgelegenheidsfunctie in de dienstverlening. Daarnaast zijn in de dienstensector te noemen het onderwijs (basisscholen), de medische en paramedische sector (Medisch Centrum Trynwâlden en zelfstandige gevestigde hulpverlening), de detailhandel en de horeca.

De meeste kleinschalige bedrijven bevinden zich langs de bestaande route van de Rengersweg. Echter, langs deze route zijn op bestaande locaties nauwelijks mogelijkheden tot uitbreiding of groei. De grotere instellingen (Skewiel, PTC+, Vijn) bevinden zich op aparte locaties.

Bedrijvigheid binnen Oentsjerk wordt gezien als een belangrijke factor om het dorp levendig te houden.

Samenvatting prioriteiten tijdens thema-avonden

Prioriteiten ten aanzien van het thema bedrijvigheid en economie zijn blijkens de thema-avonden:

- ruimte voor kleinschalige bedrijvigheid aan de Rengersweg met bescheiden uitbreidingen;
- voldoende ruimte voor bedrijvigheid op een kleinschalig bedrijventerrein;
- nieuwe kansen voor werkgelegenheid, bijvoorbeeld in de recreatie, onderzoeken.

De toekomst in 2020: ruimte voor wonen/werken en bestaande ondernemers

• **Ondernemers in Oentsjerk**

Kleinschalige bedrijven kunnen zich in 2015 prima vestigen in Oentsjerk. Zowel ondernemers als bewoners zijn het er over eens dat Oentsjerk geen “slaapdorp” mag worden. Daarom wordt de combinatie van werken en wonen als meest ideaal gezien. Tevens is het voor de ondernemers belangrijk om tot op zekere hoogte het bedrijf te kunnen laten groeien of uit te breiden. Wil men bestaande ondernemers in het dorp houden, dan zal hiervoor ruimte gecreëerd moeten worden. Dit zal ook de leefbaarheid van het dorp positief beïnvloeden. Het is van belang dat ondermeer het Skewiel en PTC+ als belangrijke bron van werkgelegenheid behouden blijven in het dorp.

Tenslotte vindt het dorp het van belang dat de inwoners van Oentsjerk ervan bewust worden gemaakt dat het belangrijk is om de eigen lokale ondernemers te ondersteunen door gebruik te maken van hun diensten of door goederen bij hen te kopen. Dit kan onder de aandacht worden gebracht door middel van de diverse media binnen het dorp.

Tenslotte vindt het dorp het van belang dat de inwoners van Oentsjerk ervan bewust worden gemaakt dat het belangrijk is om de eigen lokale ondernemers te ondersteunen door gebruik te maken van hun diensten of door goederen bij hen te kopen. Dit kan onder de aandacht worden gebracht door middel van de diverse media binnen het dorp.

• **Locatie**

Een mogelijkheid is om (nieuwe) ruimte voor kleinschalige bedrijvigheid te creëren binnen een brede visie voor de hele Trynwâlden.

De locaties kunnen zich dan ook buiten de grenzen van Oentsjerk bevinden. Voor enkele bewoners heeft deze optie een lichte voorkeur. Er moet in ieder geval naar een goede balans worden gezocht tussen de behoefte van de ondernemers, het inpassen van de locatie(s) in het landschap en de leefbaarheid van het dorp.

Indien een vaste plek in Oentsjerk wordt ingericht, dan mag deze qua oppervlakte slechts enkele hectares groot zijn.

• **Werkgelegenheid en recreatie**

Vanuit het perspectief van werkgelegenheid liggen er ook kansen voor recreatie. Er is duidelijk uitgesproken dat men geen “attractieparken” wil. Men denkt meer aan bijvoorbeeld dagprogramma's voor toeristen. Daarnaast is er concrete behoefte aan terrasjes en bed & breakfast mogelijkheden. Tenslotte lijkt er behoefte aan de mogelijkheid voor het aanleggen van een camping, ergens in Oentsjerk of de Trynwâlden.

Actiepunten:

Wat	Wanneer	Wie
Onderzoeken mogelijkheden voor geschikte bedrijfslocaties in Oentsjerk met inachtneming van de verschillende belangen	2009	Dorpsbelangen Oentsjerk en ondernemers Oentsjerk. Daarbij gemeente Tytsjerksteradiel en bevolking consulteren Dorpsbelangen overlegt met ondernemers wie initiatief neemt
“Koopt in den vreemde niet, wat het eigen dorp u biedt”	Doorlopend	Bewoners
Onderzoeken recreatie mogelijkheden in relatie tot werkgelegenheid	2009/2010	Werkgroep ingesteld door Dorpsbelangen en ondernemers. Hierbij kan ondermeer het Skewiel (stichting “Fan Tryn”) geconsulteerd worden

Noot

Opgemerkt wordt dat over de mogelijkheden voor een geschikte bedrijfslocatie in de Trynwâlden de gemeente vrij recent een onderzoek heeft laten uitvoeren in de vorm van de Notitie “Verkenning ontwikkelingsmogelijkheden tussengebied Tytsjerk en Oentsjerk”. Dit gebeurde nadat eerder over de hele Trynwâlden een onderzoek had plaatsgehad. Op grond van de afweging van de verschillende aspecten is daarin een locatie aan de Sanjesreed als geschikte locatie aangemerkt. Bij de voorbereiding zijn de verschillende Dorpsbelangen uit de Trynwâlden en de Zakenclub Trynwâlden betrokken geweest in de vorm van een klankbordgroep. Dorpsbelangen Oentsjerk heeft bij de voorbereiding aangegeven dat realisatie van een bedrijventerrein acceptabel is bij een aantoonbare verbetering van de kruising Sanjesreed/Rengersweg. De Zakenclub heeft positief gereageerd en eveneens gewezen op het belang van een goede ontsluiting. Over de uiteindelijke planologische vertaling vindt nog een bestemmingsplanprocedure plaats. Daarop zijn nog weer de gebruikelijke inspraakmogelijkheden.

5.1.3 Voorzieningen

Huidige situatie van de voorzieningen.

Voor Oentsjerk zijn, wat de voorzieningen aangaat, twee zaken van belang: enerzijds heeft het dorp een aantal eigen voorzieningen, anderzijds is er sprake van diverse voorzieningen die de hele Trynwâlden ten goede komen. Voor een dorp van circa 1700 inwoners is een ruim scala aan eigen voorzieningen aanwezig. De bewoners zien maar op weinig onderdelen tekorten.

Belangrijke voorzieningen voor en in het dorp zijn:

- twee basisscholen, De Opstap (Andringasingel) en de Paadwizer (Van Haersmasingel), waarbij met name de Paadwizer ook een functie heeft voor enkele buurdorpen;
- peuterspeelzaal en kinderopvang (in Heemstra State);
- twee kerken (Wynserdyk, Rengersweg);
- verenigingsgebouw Pro Rege (Rengersweg);
- jeugd en jongerencentrum BOB (Wynserdyk);
- openbaar vervoersverbinding met Leeuwarden en Dokkum (1 tot 2 keer per uur, met twee haltes in het dorp);
- café;
- diverse winkels
 - dagelijkse levensmiddelen (super, bakker, slager aan de Van Haersmasingel)
 - niet-dagelijkse goederen (overwegend langs de Rengersweg).

Voorzieningen die voor de hele Trynwâlden van belang zijn:

- Medisch Centrum Trynwâlden (huisartsen, tandartsen, apotheek);
- zorg- en welzijnsvoorzieningen voor ouderen;
- sportvelden, tennisbanen en sporthal;
- een aantal winkels.

Daarentegen zijn er in Gytsjerk weer andere voorzieningen waar ook Oentsjerk gebruik van maakt, zoals:

- bibliotheek;
- ijsbaan;
- zwembad;
- een aantal winkels.

De afgelopen jaren zijn de voorzieningen tamelijk constant gebleven. Er zijn weliswaar enkele winkels verdwenen, alsmede het postagentschap, maar eind jaren tachtig/begin jaren negentig is het winkelcentrum aan de Van Haersmasingel gerealiseerd en is ook de sporthal gebouwd. Daarna is het niveau aan voorzieningen redelijk stabiel gebleven, waarbij de onderwijs- en medische voorzieningen zijn/worden uitgebreid.

Binnen Oentsjerk zijn de winkels in de dagelijkse goederen in een kleine concentratie bij elkaar gebouwd (1991). De overige winkels zijn in hoofdzaak rond de Rengersweg te vinden.

De scholen zijn in de woongebieden gevestigd, terwijl er bij en in Heemstra State naast zorgvoorzieningen ook de peuterspeelzaal en de BSO zijn ondergebracht. Ook is in dit gebied het Medisch Centrum Trynwâlden aanwezig; dit centrum is in 1992 gevestigd en heeft in 2008 een verdere uitbreiding gerealiseerd.

De sportvoorzieningen zijn bij elkaar gelegen op het complex Kaetsjemuoïlân aan de oostzijde van het dorp.

Samenvatting prioriteiten tijdens thema-avonden

Prioriteiten ten aanzien van het thema voorzieningen zijn blijkens de thema-avonden:

- behoud van huidige winkels en voorzieningen;
- sportvoorzieningen optimaliseren en uitbreiden.

De toekomst 2020:

accent op behoud van voorzieningen

Voor de toekomst van het aangaande voorzieningen blijkt de nadruk te liggen op het behoud van wat we hebben. Vooral de medische voorzieningen en het BOB worden als zeer belangrijke voorzieningen genoemd.

Wat de voorzieningen aangaat, is Oentsjerk dan nog steeds een compleet dorp.

Voor de scholen lijkt het toekomstperspectief vrij goed, gelet op de huidige omvang, maar ook vanwege de zekere groei die het dorp heeft doorgemaakt en nóg doormaakt. Voor de zorgvoorzieningen zal Oentsjerk met Heemstra State een belangrijk concentratiepunt in de Trynwâlden blijven, met uitstraling naar buiten.

Meer in het bijzonder komen als toekomstwensen voor de voorzieningen naar voren:

- denk om behoud van winkels, niet meer erbij, maar ook niet minder;
- uitbreiding sportvelden is een wens bij het verenigingsleven;
- kwaliteitsverbetering sporthal;
- uitbreiding sportvelden: aansluitend op het bestaande complex ten behoeve van instandhouding van goed verenigingsleven en met name voor jongeren.

Actiepunten:

Wat	Wanneer	Wie
Uitbreiding sportvelden	Na 2009	Gemeente, overleg met sportorganisaties/Dorpsbelangen

5.1.4 Natuur, Milieu, recreatie en toerisme

Huidige situatie natuur, milieu, recreatie en toerisme

De bewoners van Oentsjerk voelen zich omringd door een omgeving die rust uitstraalt. Men is blij en "trots" op de nog bestaande karakteristieke kenmerken van de Noordelijke Friese wouden en het prachtige park Stania State. Maar daarnaast zijn er in het kader van de ruilverkaveling "Tietjerksteradeel" in de jaren negentig diverse nieuwe bossen aangelegd, die de bestaande landgoederen en bossen van Griekenland en Turkije met elkaar verbinden.

Ook binnen het dorp zelf zijn veel groene ruimtes aanwezig, zoals het bos van Heemstra State, terwijl de woonbuurten diverse groenvoorzieningen kennen. Een dorp dus met vele mogelijkheden op het gebied van wandelen, fietsen, mennen en ook de liefhebbers van watersport kunnen in de nabije omgeving terecht. Jammer is het dat het dorp zelf geen ontsluiting heeft op de Murk.

Men geeft aan dat de vele mogelijkheden van het dorp en zijn omgeving onvoldoende worden benut. Uitbreiding van mogelijkheden op het gebied van recreatie en toerisme bieden kansen aan ondernemers ter verbetering van de werkgelegenheid. Wel kijkt men hierbij ook over de grenzen van het dorp en spreekt men van "de Trynwâlden".

Vanuit oogpunt van energie zien velen de noodzaak om zuinig met onze energiebronnen om te gaan.

Meer in het bijzonder spreekt het dorp de zorg uit over de aanwezigheid van (zwerf)vuil. Dit moet gemeenschappelijk met bewoners worden tegengaan, zo is naar voren gebracht.

Samenvatting prioriteiten tijdens thema-avonden

Prioriteiten ten aanzien van de thema's natuur, milieu, recreatie en toerisme zijn blijkens de thema-avonden:

- behoud en ontwikkeling groen en landschap;
- ontwikkelen kleinschalige 'groene' recreatie;
- benutten van duurzame energie.

De toekomst :

ontwikkelingen op natuurvriendelijke wijze

De bewoners zien een dorp waar ontwikkelingen hebben plaatsgevonden op natuur- en milieuvriendelijke wijze, waarbij de zo karakteristieke kenmerken van de wouden goed zijn bewaard en onderhouden. Het vermijden van te sterke nieuwbouw in open gebieden zorgt er mede voor dat het omringende landschap intact blijft.

Ook kan plaatselijk nieuwe natuur ontwikkeld worden, bijvoorbeeld aansluitend op het 'pestbosje' aan de noordwestzijde van het dorp.

Dagrecreanten komen naar Oentsjerk van waaruit zij wandelen, fietsen en of mennen via goed aangelegde, gemarkeerde en beschreven routes door de Trynwâlden. Droge paden zijn daarbij gewenst. Daarnaast wil men uitbreiding van voorzieningen voor de openluchtrecreatie, zoals bankjes, picknickplaatsen. Daarbij kunnen ook (specifieke) voorzieningen voor ruiters en mountainbikes worden genoemd. Ook bij het thema 'verkeer en vervoer' is ingegaan op de wens van een goede padenstructuur (zie ook in paragraaf 5.1.5).

De watersportliefhebbers zouden graag hun bootje in de Oentsjeker haven zien. Ondernemers hebben zich gericht op de dagrecreant en kleinschalig toerisme.

Op het gebied van duurzame energie bestaat de wens – zeker bij nieuwbouw – grensverleggend en trendsetkend te zijn. "Oenkerk=Groenkerk" kan dus ook betekenen: inzetten op groene energie.

Actiepunten:

Wat	Wanneer	Wie
Doelstellingen natuur / milieu , recreatie en toerisme kenbaar maken bij de gemeente	2009	Dorpsbelangen
“Oentsjerk himmeldei”	Jaarlijks	Dorpsbelangen, bewoners
Stimuleren ondernemerschap kleinschalig toerisme	2009 –2012	Dorpsbelangen i.s.m. Vereniging van Ondernemers
Installeren permanente werkgroep “Recreatie en Toerisme Trynwâlden”	2009	Door de verenigingen van Dorpsbelangen binnen de Trynwâlden.
Opzet “V.V.V” Trynwâlden	2010	Werkgroep “Recreatie en Toerisme Trynwâlden”
Markeren en beschrijven van wandel- en fietsroutes binnen de Trynwâlden	2011 / 2014	Werkgroep “Recreatie en Toerisme Trynwâlden
Opzet van een centraal start – en informatiepunt v.d. verschillende activiteiten binnen Trynwâlden.	2011	Werkgroep “Recreatie en Toerisme Trynwâlden.
Bij nieuwbouw mogelijkheden voor energiezuinig bouwen beter benutten	Vanaf 2009	Gemeente, woningbouwcorporatie, projectontwikkelaars, particuliere bouwers.
Onderzoek naar ambitieniveau Oenkerk=Groenkerk (duurzame energie).	Vanaf 2009.	Idem + Dorpsbelangen

5.1.5 Verkeer en vervoer

Huidige situatie van de voorzieningen

Het verkeer in Oentsjerk wordt door de inwoners ervaren als druk, gevaarlijk en lawaaiig. Hierbij refereert men met name aan de Rengersweg, de drukke verbindingsweg

Leeuwarden – Dokkum, die door het dorp loopt. Hoewel deze weg in principe buiten de Doarpsfisy wordt gehouden, omdat er een aparte werkgroep “Traverse Trynwâlden” met verbeteringsplannen bezig is , blijkt de weg zeer bepalend in de verkeersbeleving van de Oentsjerkers. Daarom plaatst men desondanks een prangende opmerking over Rengersweg: het concept van “shared space” moet heel goed worden gepresenteerd en uitgelegd aan het dorp. Men vraagt om ruimte om met elkaar te bespreken hoe “shared space” de verkeersveiligheid kan vergroten. Over het algemeen mist men een rondweg om Oentsjerk en heeft men twijfels bij de voorspelling dat er minder (zwaar) verkeer door het dorp zal denderen als de Centrale As eenmaal klaar zal zijn.

De zorgen over de verkeersveiligheid spelen ook in de rest van het dorp. In de woongebieden wordt de snelheidsgrens

van 30 km/uur heel vaak overschreden. Hier zijn verschillende redenen voor, zoals de slechte herkenbaarheid van 30-km-zones en woon-werkverkeer dat altijd haast lijkt te hebben. Het rijgedrag beïnvloedt ook de veiligheid, want de indruk bestaat dat bestuurders niet goed uitkijken. Dat is ook niet gemakkelijk, want er zijn nogal wat kruisingen en splitsingen die onoverzichtelijk zijn. Daarnaast is er parkeeroverlast in een aantal straten, zijn de voetgangersoversteekplaatsen onveilig en zijn fietspaden te smal. Verder mist men in de nieuwere gedeelten van het dorp duidelijke trottoirs. Het onderscheid trottoir-weg is heel belangrijk voor kinderen! De verkeersveiligheid is een zeer belangrijk onderwerp, want het heeft directe invloed op de leefbaarheid. Men voorziet dat er vroeg of laat ernstige ongelukken gebeuren, ouderen voelen zich niet veilig op de weg en jonge kinderen kunnen nu niet zelfstandig naar school of sport fietsen.

Voor wat betreft openbaar vervoer is Oentsjerk afhankelijk van de bus. Deze rijdt dagelijks met verschillende frequenties.

Oentsjerk ligt in het vrij uitgebreide gebied met fiets-, wandel- en ruiterspaden in de Trynwâlden, waar een ieder op zijn of haar manier gebruik van maakt en van geniet. Niet alleen in de recreatieve sfeer, zoals we in de vorige paragraaf over 'recreatie en toerisme' zagen, maar ook om voor dagelijkse bezigheden van A naar B te komen. De paden sluiten echter niet altijd logisch op elkaar aan, waardoor het niet altijd mogelijk is "in rûntsje" te lopen of te fietsen. Dit ervaart men als een gemis.

De werkgroep Traverse Trynwâlden heeft in mei 2008 haar resultaten gepresenteerd.

Samenvatting prioriteiten tijdens thema-avonden

Prioriteiten ten aanzien van het thema verkeer en vervoer zijn blijkens de thema-avonden:

- verbeteren verkeersveiligheid, zowel op de doorgaande route als in de woonbuurten;
- verbeteren mogelijkheden openbaar vervoer;
- verbeteren paden(-structuur).

De toekomst: een veilig en goed ontsloten Oentsjerk

De toekomstvisie op verkeer en vervoer is een goed ontsloten dorp, dat voldoende veiligheid biedt aan jong en oud. De verkeerssituatie is zowel voor automobilisten als fietsers en voetgangers helder gestructureerd: het is in een

oogopslag duidelijk in wat voor snelheidszone men rijdt, de kruisingen zijn overzichtelijk, geparkeerde auto's staan niemand in de weg en belemmeren het zicht niet. Jonge kinderen, invaliden en ouderen kunnen in de woonbuurten gebruik maken van goed geplaveide trottoirs die duidelijk niet bestemd zijn voor auto's. In het verkeer van 2015 houdt men rekening met elkaar, dus in de woonwijken wordt langzaam gereden. Met het openbaar vervoer kan men voor een redelijke prijs gemakkelijk in de dorpen en steden in de omgeving komen. En er is een goede aansluiting op OV-routes naar Groningen, Drachten en treinverkeer naar andere delen van het land via Leeuwarden. Het is aantrekkelijk om in Oentsjerk en omgeving te wandelen en te fietsen, zowel voor de dagelijkse boodschappen als in recreatieve zin.

•Verkeersveiligheid

Voor het probleem van de verkeersveiligheid van voetgangers, fietsers en autoverkeer zou een integraal verkeersplan voor Oentsjerk de situatie kunnen verbeteren. Elementen hierin zijn:

- duidelijk onderscheid aanbrengen in doorgaande wegen zoals Douweloane, Kijlstrawei, Haersma singel en woonstraten zoals De Kamp, Dobbe, Finne, Jister, Andringasingel;
- werk aan bewustzijn in Oentsjerk: meer op de fiets, minder in de auto, rijd zelf niet te hard, houd rekening met elkaar;
- er moeten overal trottoirs komen (dus niet zoals op de Mieden en Douwelaan 52+);
- trottoirs moeten voldoende vlak zijn (bijv. voor rolstoelgebruikers, mindervaliden);
- trottoirs moeten op elkaar aansluiten (logische oversteekplaatsen van het ene trottoir naar het andere, en dus niet over gras zoals bijv. bij Jister/Greide/Finne);

- zebrapaden aanleggen;
- 30-km-zone moet heel erg duidelijk zichtbaar (schilder 30 km in grote cijfers op wegdek) en voelbaar worden gemaakt (bord bij Rengersmode valt niet op, huidige drempels zijn niet afdoende, gebruik kinderkopjes);
- ook in niet-30-km-zone (zoals de Kaetsjemouiwei) moet men zich aan de toegestane maximum snelheid houden;
- gevaarlijke kruisingen/T-splitsingen veilig maken (bijv. Douwelaan/Dojo en Douwelaan/Dobbe, Paadwizer/Medisch Centrum);
- uitritten herkenbaar maken;
- slecht zicht door bossages aanpakken;
- wegingdeling/bochten aanpassen;
- goede routing voor bouwverkeer/ zwaar verkeer.

•Openbaar vervoer

Behoud of verbeter OV in Oentsjerk en maak OV aantrekkelijker. Hiervoor is overleg met de vervoerder(s) noodzakelijk over de volgende punten:

- verlaag de financiële drempel (toen het €1,- kostte gingen heel veel mensen met de bus);
- verhoog de frequentie (ook in vakanties);
- eerste bus vanaf 5.30 uur (i.p.v. 6.30 uur);
- stem grootte en aantal bussen beter af op hoeveelheid passagiers;
- rechtstreekse lijn naar station Hurdegaryp en naar Burgum en Drachten (overstap op E10 is erg onhandig);
- leg een snelbaan aan (bijvoorbeeld nieuw tramtracé, korte route, hogere snelheid dan auto/busvervoer), laat dat aansluiten op netwerk van oude herstellende tramlijnen;

- verbeter fietsenstalling bij bushaltes;
- verbeter oversteekmogelijkheden over Rengersweg naar bushaltes.

•Paden

Paden spelen een belangrijke rol in de ontspanning voor bewoners maar ook tijdens dagelijkse ritjes, en zorgen voor een groter woongenot.

Een aantal inwoners is bereid zelf een deel van het onderhoud van bijzondere wandelpaden te verzorgen. Wandel- en fietsmogelijkheden trekken tevens recreanten en toeristen en zijn daardoor een impuls voor de middenstand. De volgende zaken verdienen de aandacht:

- houd wandel-, fiets- en ruiterspaden gescheiden van elkaar;
- verbeter de kruisingen van de verschillende paden (zijn nu vertrappt, nat, verslemp);
- maak een goed wandel- en fietspadennetwerk, dit Trynwâlden-breed benaderen, maar ook kijken naar de wijdere omgeving:
 - verbinden van losse eindjes (bijvoorbeeld 'Rondje Sanjesreed');
 - ook een aantal stille eindjes behouden;
 - uitbreiden huidig wandelpadenbestand, bijvoorbeeld:
 1. wandelen door de landerijen zoals in Engeland of via historische paden,
 2. wandelpad naar Wyns door het veld,
 3. wandel- en fietspad aan Oentsjerker zijde van de Murk naar het gemaal (verhoging is al aanwezig, doortrekken van Âldstjerk tot Leeuwarden), verbinden met Rondje Sanjesreed,
 4. wandelpad langs boerderij in Gytsjerk weer open, verbinden met Rondje Sanjesreed.
 - paden beter vrijnoeien;
 - bredere fietspaden voor ouderen, bijvoorbeeld naar en door Griekenland en Turkije.

Actiepunten:

Wat	Wanneer	Wie
Verbetering verkeerssituatie bij scholen (bijvoorbeeld eerst klaar-overs, daarna structurele aanpak zoals in het kader van het 'seef'-vignet: project verkeersveilige school)	2009	Paadwizer en Opstap
Meer politiecontrole	2009	Politie
Boschages vaker snoeien	2009	Gemeente
<ul style="list-style-type: none"> • bewustwordingscampagne voor Oentsjerkers zelf om: • veilig te halen en te brengen bij school • niet fietsen op wandelpaden 	2009	Werkgroep ingesteld door Dorpsbelangen
Opstellen integraal verkeersplan Oentsjerk (relatie met "Traverse" Rengersweg en padennetwerkplan)	2009	Werkgroep ingesteld door Dorpsbelangen
Opstellen plan voor wandel- en fietspadennetwerk Trynwâlden (incl. inventarisatie (oude) paden) NB relatie met integraal verkeersplan	2009	Werkgroep ingesteld door Dorpsbelangen
Uitvoeren verkeersplan Oentsjerk	2010-2014	Gemeente i.s.m. Dorpsbelangen
Uitvoeren plan wandel- en fietspadennetwerk Trynwâlden	2011/2014	Werkgroep ingesteld door Dorpsbelangen
Gemeentelijke korting op busabonnement voor krappe beurs	2009	Dorpsbelangen
Overleg met busmaatschappij aan de hand van handtekeningenactie	2009	Gemeente i.s.m. Dorpsbelangen
Verbetering infrastructuur buslijn en rondom haltes (o.a. oversteekplaatsen)	2011	Gemeente i.s.m. Dorpsbelangen
Opzetten OV-netwerk voor Trynwâlden (carpoolen/liften met eigen inwoners)	2011	Werkgroep ingesteld door Dorpsbelangen

5.2 Sociale thema's

5.2.1 Zorg, welzijn en doelgroepen

Dit brede thema omvat zorg en welzijn en heeft ook aandacht voor doelgroepen als ouderen, jongeren, kinderen, alsmede mensen met een beperking. Vanwege de nauwe relaties tussen zorg, welzijn en de verschillende doelgroepen worden deze hier bij elkaar behandeld.

Huidige situatie

Oentsjerk is voor veel mensen een ideale woonplek. Omdat er vooral op het gebied van zorg en welzijn voldoende én uitstekende voorzieningen bij de hand zijn, geldt dat temeer voor de ouderen in het dorp. Aanwezigheid van huisartsen, tandartsen en fysiotherapeuten in het "Medisch Centrum Trynwâlden", alsmede de 'omtinkers' en de voorzieningen die het Skewiel biedt, zijn daarbij essentieel.

Op dit moment zijn de huisartsen van het Medisch Centrum niet aangesloten bij de Dokterswacht. Dit houdt in dat wanneer men in het weekend of 's avonds hulp nodig heeft, er een bekende arts langs komt. Erg prettig voor de Oentsjerkers en dit zou zo moeten blijven.

Het dorp is wat dat de medische voorzieningen betreft in elk geval goed bedeed en daar zijn de inwoners blij mee.

In Heemstra State is het scheiden van wonen en zorg een aantal jaren met de nieuwbouw verder doorgevoerd. Wel liggen de zelfstandige huur- en koopwoningen (Van Wolderen State) door hun locatie dichtbij de centrale voorzieningen van Heemstra State. Maar de 'omtinkers' komen daarnaast in de hele Trynwâlden.

Het Skewiel biedt zorg op maat, voor iedereen van 0 tot 100, al is de meeste zorg gericht op de leeftijdscategorie 55+. Het trekt landelijke en zelfs Europese aandacht en subsidies doordat het als voorbeeld voor andere soortgelijke voorzieningen heeft gefungeerd.

De beperkingen in financieel en ruimtelijk opzicht zijn wel een zorg voor de toekomst.

Ouderen hebben in Oentsjerk niet te klagen wat betreft de zorg die voorhanden is. Omdat de zorgvoorzieningen op zo'n hoog peil staan, brengt dit wel met zich mee dat ouderen uit andere plaatsen hier komen wonen. Dit zorgt ook voor een toename van oudere mensen.

Jongeren en jonge gezinnen zorgen eveneens voor de leefbaarheid in het dorp. Voor jonge gezinnen zijn onder meer basisvoorzieningen (als kinderopvang, basisscholen en een kindvriendelijke omgeving) van groot belang. Oentsjerk heeft deze voorzieningen.

Ook aan het welzijn van jongeren wordt in de Trynwâlden aandacht besteed. BOB organiseert sinds jaar en dag veel jeugdactiviteiten en de jongeren komen hier samen. Daarnaast heeft ook Pro Rege een functie voor de jeugd. Ook de sportkantines zijn een ontmoetingsplek.

Er zijn momenteel twee zorgboerderijen in Oentsjerk. Op één boerderij ligt de nadruk op de dagbesteding, op de andere wordt vooral logeerszorg geboden.

Samenvatting prioriteiten tijdens thema-avonden

Prioriteiten ten aanzien van de thema's zorg/welzijn zijn blijkens de thema-avonden:

- zorg voor een evenwichtige en gemêleerde bevolking;
- behoud medische / zorgvoorzieningen;
- behoud van de sociale structuur;
- goede sociale en fysieke infrastructuur voor mensen met een beperking.

De toekomst: plaats voor iedereen

Oentsjerk moet een dorp zijn met een gemêleerde bevolking.

Het feit dat de zorgvoorzieningen in Oentsjerk op zo'n hoog peil staan, brengt met zich mee dat ouderen uit andere plaatsen hier komen wonen. Zij vestigen zich rond de zorgvoorzieningen.

Ondanks deze kwaliteit van het dorp, moet er voor worden gewaakt dat Oentsjerk in te sterke mate een 'grijs dorp' zou gaan worden. Een leefbaar dorp bestaat immers uit een gemêleerde groep inwoners. Ouderen kunnen genieten van de levendigheid die kinderen en jongeren meebrengen, bijvoorbeeld op het sportveld, terwijl jongeren kunnen leren van de levenservaring van de oudere dorpsgenoten.

Om zo'n gemêleerde samenleving te houden, is het nodig om sport, kinderopvang, peuterspeelzaal, basisscholen, winkels en kleinschalige bedrijvigheid te behouden, het jongerenwerk (van BOB) uit te breiden en woningen voor verschillende doelgroepen te bouwen. Goedkope of in elk geval betaalbare starterswoningen en daarnaast levensloopbestendige eengezinswoningen, zijn niet (dan wel onvoldoende) in Oentsjerk beschikbaar. Datzelfde geldt overigens ook voor de meer luxe appartementen.

Daarnaast kunnen er meer activiteiten voor alle leeftijden worden georganiseerd, zoals bijvoorbeeld een markt met streekproducten. De pas opgerichte Wâldpyk zou dit bijvoorbeeld op zich kunnen nemen.

Het behouden van voorzieningen is deels een taak van het dorp zelf: door bijvoorbeeld te kopen in de eigen winkels, door naar de eigen fysiotherapeut te gaan, lid te worden van de eigen verenigingen et cetera.

Aan de andere kant heeft het behoud van voorzieningen ook te maken met draagvlak en meer landelijk bepaalde normgroottes (bijvoorbeeld ten aanzien van scholen).

Bij het welzijn van jongeren is het vooral van belang dat er niet vóór hen wordt gedacht. Er moet mét jongeren worden gepraat, zij moeten zelf aangeven waar zij behoefte

aan hebben. Dan moet worden nagegaan waar en op welke wijze daaraan voorzien kan worden.

Behoud voorzieningen voor zorg en welzijn.

Zoals bij de huidige situatie is beschreven, is het aanbod van zorgvoorzieningen heel groot en divers. De medische voorzieningen en de zorgvoorzieningen liggen overwegend op loopafstand voor de inwoners van Oentsjerk en zijn bovendien centraal gelegen in de Trynwâlden. Het dorp wil deze situatie behouden en waar mogelijk verbeteren.

Momenteel is er een ouderinitiatief bezig om voor hun kinderen met een beperking, een woonvoorziening te realiseren in een voormalige boerderij.

Het dorp wil ook deze doelgroep een plek bieden, mits dit kleinschalig is. Op deze manier kunnen kinderen met een beperking die een binding hebben met de Trynwâlden hier blijven wonen en werken. Daarnaast is er vraag naar een voorziening voor dementerenden. Deze groep is nu gedwongen de vertrouwde omgeving te verlaten, wat hun aandoening niet ten goede komt. In een leeggekomen boerderij zou een zorgboerderij voor beginnend dementerende ouderen kunnen worden gerealiseerd.

Voor jongeren met een (verstandelijke) beperking worden in de Trynwâlden nog geen activiteiten georganiseerd. BOB zou dit op zich kunnen nemen, wellicht dat andere jongeren hierbij kunnen helpen. Ook is overleg met bestaande zorgvoorzieningen (Thomashuis Mûnein en bedrijvenpleats "It Aventoer" en Zorgboerderij "Moai Seldsum") van belang. Dit om elkaars aanbod te versterken. Bovendien is het gewenst dat BOB ruimere openingstijden heeft, vooral 's avonds om daarmee de aantrekkelijkheid voor jongeren te vergroten.

De behoefte naar activiteiten en voorzieningen voor kinderen, jongeren en mensen met een beperking zou nader in kaart moeten worden gebracht.

Zoals in de paragraaf 'verkeer en vervoer' is aangegeven, is bij het thema zorg en welzijn ook een passende infrastructuur van belang. Zo zijn de trottoirs met rollators en rolstoelen zeer lastig op en af te komen, en dat geldt natuurlijk ook voor peuters met fietsjes en voor kinderwagens. Door ontbrekende trottoirs wordt men gedwongen op de weg te lopen, wat onveilige situaties oplevert vanwege het autoverkeer. Daarnaast is aandacht nodig voor het onderhoud van trottoirs en moeten inwoners veilige paden niet blokkeren met geparkeerde auto's.

Er zouden meer activiteiten in het dorp kunnen worden georganiseerd. Zo zou een zorgmarkt kunnen worden opgezet waarbij alle voorzieningen/zorgaanbieders worden uitgenodigd.

Actiepunten:

Wat	Wanneer	Wie
Onderzoeken woningbehoefte (zie ook paragraaf wonen en woonomgeving)	2009	Dorpsbelangen, woningbouwcorporatie Woon Friesland
Behoeftedonderzoek kinderen & jongeren	2009	Dorpsbelangen, BOB
Organiseren activiteiten voor hele dorp	2009-2010	Dorpsbelangen, werkgroep, Wâldpyk
Voorlichting activiteiten en voorzieningen voor mensen met en zonder beperking	2009	Dorpsbelangen, Skewiel, aanbieders
Bij gemeente knelpunten aangeven m.b.t. fysieke infrastructuur	leder jaar	Dorpsbelangen

5.2.2 Verenigingen en vrijwilligers

Huidige situatie

Er is momenteel een grote diversiteit aan verenigingen in Oentsjerk op sportief, cultureel en recreatief vlak. Omdat het dorp onderdeel is van de Trynwâlden – en zo zichzelf ook ziet - is het logisch dat veel clubs en verenigingen een functie voor het hele gebied hebben. Zo kunnen clubs hun basis hebben in een nagelegen dorp.

De inwoners van Oentsjerk zien hun dorp in sociaal opzicht dan ook vooral als dorp in de Trynwâlden, met het accent op zorg en sport. En dat wil men graag zo houden.

Wat de verenigingen in het dorp zelf aangaat, is er naast de Vereniging voor Dorpsbelangen ook een flink aantal buurtverenigingen actief.

Dorpsbelangen zelf heeft een groot draagvlak onder de bewoners: circa 80% van het aantal huishoudens is lid. Wat de buurtverenigingen betreft gaat het in enkele gevallen tegelijk om speeltuinverenigingen, ontstaan ten tijde van de decentralisatie van het beheer over speelterreinen (de aanwezigheid van een buurt- of speeltuinvereniging was voorwaarde voor toekenning van gemeentelijke subsidie). Buurtverenigingen zijn er vooral in de nieuwbouw zuidelijk van de Douwelaan en minder in de jaren zeventig uitbreiding ten noorden ervan.

Ook in de oudere bebouwing (Douwelaan, Rengersweg, Wynserdyk) zijn buurtverenigingen actief.

Wat de accommodaties voor het verenigingsleven betreft, zijn er in het dorp verschillende locaties waar men terecht kan bij een (sport) vereniging, club of cursus:

- Skewiel ;
- Pro Rege;
- DoJo;
- BOB;
- café Sieswerda.

Ook kunnen de verschillende sportkantine genoemd worden als accommodatie voor de verenigingen, zoals die voor de voetbal- en korfbalvereniging en die bij de tennisvereniging.

Wel zou er meer afstemming mogen plaatsvinden tussen alle partijen die iets met vrijetijdsbesteding hebben te maken, om overlap te voorkomen en alle partijen goed tot hun recht te laten komen. Door betrokkenheid van verschillende doelgroepen (jong/oud, met/zonder beperking) creëer je draagvlak. Harmonisatie is hierbij het toverwoord.

Samenvatting prioriteiten tijdens thema-avonden

Prioriteiten ten aanzien van de thema's verenigingen/vrijwilligers zijn blijkens de thema-avonden:

- voldoende vrijwilligers zijn essentieel voor dorpsgemeenschap;
- het behoud van het BOB is essentieel voor jeugd en jongeren;
- het behoud van het Skewiel en de medische voorzieningen is essentieel voor de zorgverlening;
- het behoud van een goed verenigingsleven, zowel kerkelijk als niet-kerkelijk, is een bindende factor in het dorp.

De toekomst: samen maken we Oentsjerk levendig!

Het is in Oentsjerk een levendige bedoening met veel verenigingen en veel vrijwilligers.

Mensen kunnen voor hun vrije tijdsbesteding over het algemeen in het dorp terecht of anders in de overige dorpen van de Trynwâlden. Mensen zijn betrokken bij alle activiteiten van het dorp en voelen verantwoordelijkheid voor het in stand houden van de voorzieningen. Ieder draagt zijn/haar steentje bij, door lid te zijn van een vereniging of vrijwilligerswerk voor de gemeenschap te doen. Ouderen zijn een onderdeel van de gemeenschap, ze komen verder dan hun woonplek alleen. Jongeren hebben eveneens hun eigen plek in het dorp, maar nemen ook deel aan dorpsactiviteiten en het verenigingsleven.

Er heeft afstemming plaatsgevonden tussen de verschillende faciliteiten Skewiel, BOB, kerk, café, DoJo, ProRege. Deze clubs en organisaties kennen elkaars aanbod, versterken elkaar, hebben regelmatig overleg en stemmen af. De verschillende gebouwen/accommodaties worden goed onderhouden en zijn geschikt voor alle doelgroepen.

Voor de toekomst zijn als belangrijke uitgangspunten de volgende naar voren gekomen:

- een dorpsgemeenschap kan niet zonder vrijwilligers. Dit is een constatering die misschien een open deur lijkt, maar zeker van belang is en waar altijd aandacht voor nodig is;
- behoud BOB: deze voorziening vinden veel mensen van wezenlijk belang voor allerlei jeugd- en jongerenactiviteiten, maar ook voor het verenigingsleven. Overwegingen en punten van aandacht daarbij zijn:
 - de jongeren hebben behoefte aan eigen plek;
 - het gebouw is aan onderhoud/vergroting toe;
 - locatie is wat afzijdig in het dorp gelegen;
 - samenwerking met Skewiel en andere organisatie is van belang;
 - tijden voor jeugd moeten worden uitgebreid tot 23.00 uur 's avonds. In dat geval is toezicht wel van belang;
- Behoud verenigingsleven van de kerk:
 - door samengaan van de protestants-christelijke kerken is het bestaan van de kerk en zijn gebouwen onzeker;
 - het is wel van belang dat de kerk ook partij blijft in het dorp.

Actiepunten:

Wat	Wanneer	Wie
Afstemming alle betrokkenen rondom verenigingen en vrijwilligers	2010	Dorpsbelangen initieert een aantal bijeenkomsten waarbij afstemmen voorop staat.
Vrijwilligerswerk is fijn en vanzelfsprekend.	Continu	Alle inwoners
Verenigingen en vrijwilligerswerk wordt in kaart gebracht	2010	Dorpsbelangen

De ruimtelijke wensen met betrekking tot de verschillende thema's zijn op de navolgende visiekaart weergegeven.

Kaartje 3: Visiekaartje Oentsjerk 2008-2020

Legenda:

Wonen

- W1. vernieuwingslocaties en inbreidingslocaties
- W2. nieuwbouw: onderzoek naar starterswoningen
- W3. eventuele woningbouwlocatie
- W4. nieuwe woonmogelijkheden voor jongeren in vrijkomende gebouwen
- W5. behoud en waar nodig verbetering speelvoorzieningen
- W6. afronding woonbebouwing

Bedrijvigheid en dienstverlening

- E zones en locaties voor dienstverlening, zorg, bedrijvigheid en detailhandel
- B locatie bedrijfsterrein (mits goed ontsloten en met goede ruimtelijke uitstraling)

Voorzieningen

- VI. mogelijke uitbreidingsrichting sportvelden

Voorzieningen

- Tr verbetering doorgaande route (werk groep Traverse Trynwälden) starterswoningen
- 00 knelpunten verkeersveiligheid in woongebieden

6. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Uit de Doarpsfisy komen de volgende conclusies en aanbevelingen naar voren:

behoud van de identiteit

De belangrijkste kenmerken die de identiteit van Oentsjerk bepalen, zijn:

- de aanwezige states met landgoederen;
- de PTC +;
- Heemstra State en het Skewiel;
- een woondorp in een groene omgeving ('Groenkerk');
- het Medisch Centrum Trynwâlden;
- de landschappelijke ligging tussen het open veenweidegebied en het besloten coulissenlandschap;
- de aanwezigheid van veel forensen;
- onderdeel van de Trynwâlden (vooral tot uiting komend in de gemeenschappelijke voorzieningen en het verenigingsleven);
- de sterke oriëntatie op Leeuwarden.

De overwegende conclusie is dat deze kenmerken gehandhaafd en versterkt moeten worden.

dorpsbinding versterken in verenigings- en vrijwilligerswerk

Om te voorkomen dat de dorpsbinding, die niet als een sterk punt kan worden aangemerkt, achteruit gaat, ligt er voor de komende jaren een belangrijk accent op het stimuleren van de onderlinge betrokkenheid, de sociale cohesie. Verenigingen en vrijwilligerswerk en de deelname daaraan zijn daarin essentieel, evenals het behoud van de voorzieningen. De inzet van de inwoners is dus onmisbaar.

Dit temeer vanwege het perspectief van een afnemende bevolkingsgroei en wellicht op termijn een stabiel inwonertal. Bovendien zal de bevolkingsopbouw tenderen naar een toename van de oudere leeftijdsgroepen (vergrijzing) en een afname van het aantal jongeren.

Wel moet bedacht worden dat de nieuwbouw die vanaf de jaren tachtig heeft plaatsgehad, met name in het gebied ten zuiden van de Douwelaan, een positief effect heeft gehad op de bevolkingsopbouw, met name door de vestiging van gezinnen. Ook voor de toekomst blijft aandacht voor met name starters op de woningmarkt gewenst; dat kan ook door doorstroming vanuit de bestaande woningvoorraad naar nieuwe woningen.

afronding van het dorp

In de dorpsvisie wordt erkend dat in het licht van de komende bevolkingsontwikkeling nieuwe woningbouw, na afronding van de bestaande plannen, gericht kan worden op incidentele benutting van open plekken in het bestaande dorp, mochten die beschikbaar komen.

zelfwerkzaamheid waar mogelijk, steun van de overheid waar nodig

We noemden de zelfwerkzaamheid al eerder: het ambitieuze programma uit de Doarpsfisy, zoals de bewoners dat ook zelf aangeven, vraagt veel eigen inzet en zelfwerkzaamheid van bewoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers en vrijwilligers. Waar dat mogelijk is, zal een beroep op de gemeente kunnen worden gedaan voor subsidiëring of uitvoering van maatregelen.

Daarbij moet erkend worden dat het programma uit de dorpsvisie zodanig is, dat niet alles tegelijk kan worden uitgevoerd. Prioriteiten zijn soms nodig, maar de werkgroep heeft gemeend dat daarvoor een belangrijke rol bij het bestuur van Dorpsbelangen dient te liggen.

Samenwerking met zowel bewoners en ondernemers, als met overheden en organisaties is nodig voor uitvoering van maatregelen uit de dorpsvisie. Op diverse terreinen ligt het primaat ook bij anderen en kan het dorp stimulerend of ondersteunend werken. Omgekeerd mag van de gemeente en de provincie worden verwacht dat zij Dorpsbelangen als partner zien bij het ontwikkelen van plannen.

Goede ervaringen zijn bijvoorbeeld al opgedaan in de werkgroep Traverse. Ook contacten met omliggende gemeenten, zoals Leeuwarden, wordt meer en meer van belang door de recreatieve functie die de Trynwâlden meer en meer voor de bewoners van de stedelijke regio vervult.

jaarprogramma en jaarlijkse evaluatie en uitvoering

Een slotaanbeveling is om het programma uit de Doarpsfisy ieder jaar te evalueren en indien nodig bij te stellen.

Op initiatief van Dorpsbelang zou elk jaar een realistisch werkprogramma kunnen worden opgesteld voor en met de inwoners van Oentsjerk. De werkgroepjes en –commissies die een thema uitwerken moeten een samenwerking zijn tussen Dorpsbelang en de bewoners.

De jaarvergadering van Dorpsbelang kan daarvoor een prima middel zijn.

De Wurkgroep Doarpsfisy Oentsjerk

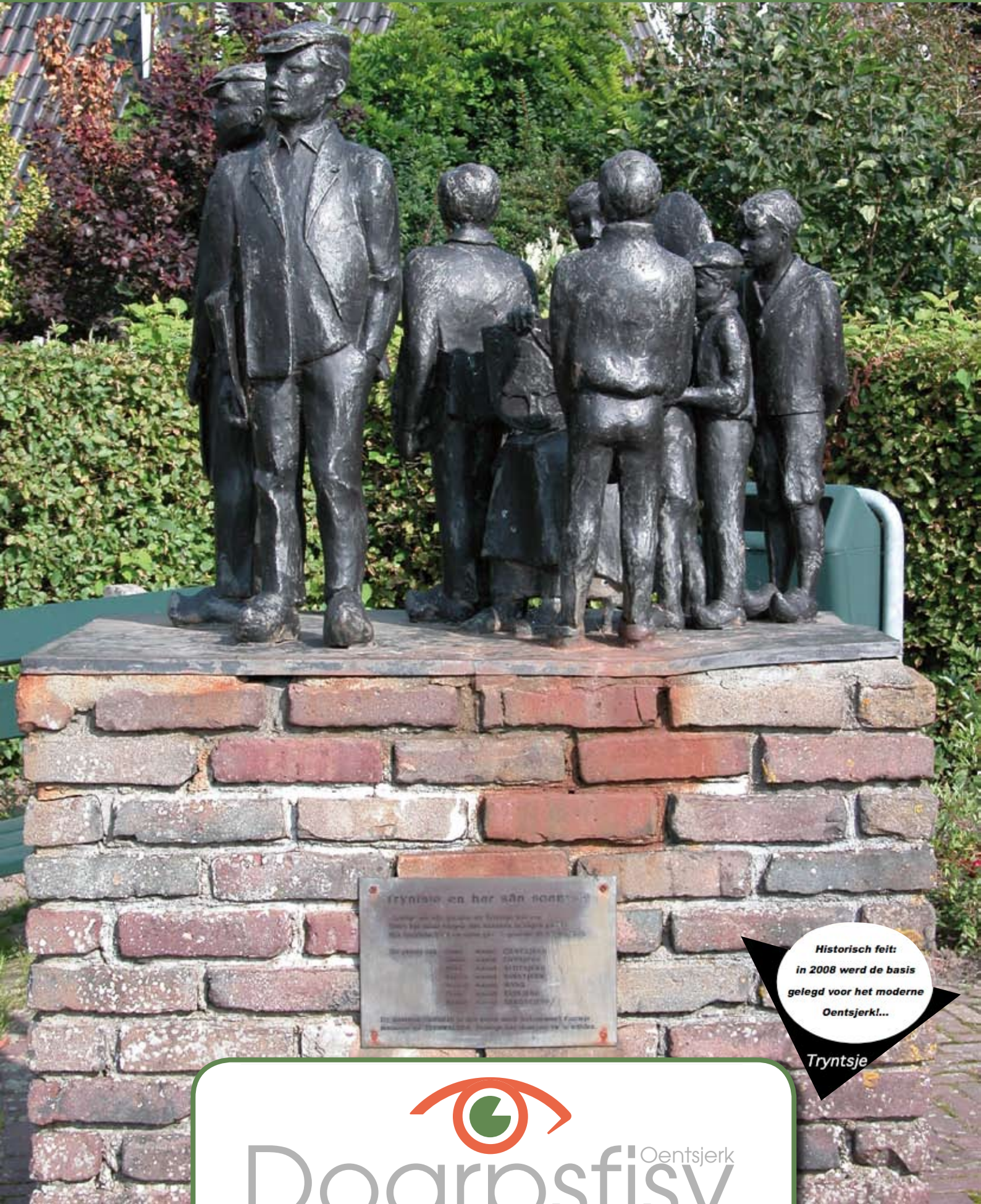
Attsje de Vries
Jitske Stavenga
Albert van Riesen
Dick Vellinga
Ton Hoekstra

De uitgave van de Tryntsjes Dream (Doarpsfisy Oentsjerk 2008-2020) is mede mogelijk gemaakt door de genereuze bijdragen van onderstaande bedrijven uit ons dorp:

Ambachtelijke Bakkerij Braaksma
AnyA's Bloemwerk
ATO Oenkerk Bedrijfstrainingen
Beautifull Accessoires
Bouw- en Hobbycentrum It Bûthús
Bouwadvies H. Feenstra
Bouwbedrijf Van der Meer
Brasserie Stania State
Buro Vijn bv
Cafe en Transportbedrijf Sieswerda vof
De Boer Serrebouw
Dijkstra Woonmode
Fa. W. de Vries & Zn. Loodgieters- en installatiebedrijf
Fisk Concept & Communicatie
Frans van der Veen bv
Haarsalon Bina
Kompas Vlaggen en Masten
Rengersmode
Schildersbedrijf Westra
Slagerij Grijpstra
Spar Wiersma
Technisch bedrijf Tjeerdsma
T-Med Hessel Turkstra
Verduijn Elektro

Tryntsje en har sân soantjes

De groep is in 2008 opgesteld op de basis van de oude Oentsjerkkerk. De bronzen figuren zijn vervaardigd door de beeldhouwer J. van der Vliet.

De bronzen figuren zijn vervaardigd door de beeldhouwer J. van der Vliet.

Historisch feit:
 in 2008 werd de basis
 gelegd voor het moderne
 Oentsjerk!...

Tryntsje

Doarpsfisy ^{Oentsjerk}